

BİR ÖMRÜN POTENSIAL İMKANI

Mənim bu yazım görkəmli professor Abuzər Ali oğlu Xələfov haqqında 45 illik fəal müşahidəmin yığcam salnaməsidir. 1956-cı ilin sentyabr ayı, Azərbaycan Dövlət Universiteti filologiya fakültəsinin kitabxanaçılıq şöbəsi. Birinci və ikinci kursların birləşmiş 50 nəfərlik tələbə auditoriyası. Qarşımızda 25 yaşlı cavan bir oğlan «Kitabxana işinin tarixi» fənnindən mühazirə oxuyur. Baxışlarında, hərəkətlərində ciddi inadkarlıq duyulan, mülayim şəkildə olsa da mübarizlik hissi nümayiş etdirən bu gənc elə həmin dərəcə kitabxanaçılıq ixtisasını seçib gələn tələbə qrupu ilə məhrəmanə bir münasibət yarada bildi. Universitet auditoriyasında dinlədiyim ilk mühazirəni oxuyan həmin gənc Abuzər müəllim idi.

Günlər, aylar keçdikcə, biz onun mühazirələrini dinlədikcə, eləcə də şöbənin ictimai həyatındakı fəaliyyətini gördükcə aydın hiss olunurdu ki, o, kitabxanaçılıq ixtisasının əsl fədakarıdır və özünün gələcək taleyini bu ixtisasın taleyində görür.

Hər bir yenilik cəmiyyətdə adətən birmənalı qarşılanmır. O dövrdə yenidən yaranmaqda olan kitabxanaçılıq ixtisası, eləcə də kitabxanaşünaslıq elmi öz inkişafı prosesində müəyyən maneələrlə qarşılaşdı. Tələbəlik dövründə bunun şahidi oldum. Kənar ixtisas müəllimlərinin məqsədli təsiri ilə bəzən şöbənin tələbələri arasında belə müəyyən narahatlıqlar baş verir, hətta universitetin rektorluğunu bu məsələyə qoşulmağa təhrik edirdilər. Belə bir şəraitdə Abuzər müəllimin gərgin fəaliyyəti, ayrı-ayrı yığıncaqlarda kitabxanaçılıq ixtisasının cəmiyyətimiz üçün, Azərbaycan xalqı üçün nə dərəcədə lazımlı olduğunu izah edən məntiqli və təkidli çıxışları da bu maneələrin qarşısını alırdı.

Abuzər müəllim belə bir fikri tez-tez vurğulayırdı: «Respublikada bu ixtisası yaşadıb, inkişaf etdirmək üçün elmi potensiala malik kadrlar lazımdır. Odur ki, biz ciddi çalışmalıyıq». Bu baxımdan Abuzər müəllim özü nümunə göstərir, ciddi şəkildə tədqiqat işləri aparırdı. İnadlı, gərgin zəhmətin bəhrəsi olaraq o, 1961-ci ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək, respublikada bu gənc sahənin ilk alimi oldu.

Məlum həqiqətdir ki, həyat yaşamaq və yaratmaq uğrunda mübarizə meydanıdır. Abuzər müəllim bizim naminizə daha yaxşı düşündü ki, başqa fakültələrin qəltuğunda kirayənin kimi fəaliyyət göstərən bu ixtisas lazımı inkişafını tapa bilməz. Çox gərgin mübarizə nəticəsində o, kitabxanaçılıq şöbəsinin 1962-ci ildə müstəqil fakültəyə çevrilərək müstəqil mənzilə köçməsinə nail oldu. Kitabxanaşünaslığın əsaslı inkişafı da bu dövrdən başladı.

Abuzər müəllim kitabxanaçılıq fakültəsinin ilk dekani kimi 25 il işlədi. Bu dövrdə o, həm də kitabxanaşünaslıq kafedrasına rəhbərlik edirdi. Həmin dövrdə Abuzər müəllimin nə dərəcədə gərgin fəaliyyət göstərdiyini təsəvvür etmək çətindir. Bir tərəfdən yeni yaranan fakültəni universitetin digər fakültələri səviyyəsində formalaşdırmaq, digər tərəfdən fakültənin kadr potensialını yaratmaq, ixtisasın elmi işiqamətini müəyyənləşdirərək mövcud elmlərin magistrat yoluna qovuşdurmaq, fakültəyə tələbə qəbulunun münasib həcminə, eləcə də ixtisasın beşillik təhsildə qalmasına nail olmaq üçün mübarizələr. Bütün bunlar, mən deyərdim, bir adamın fəaliyyətinin imkanı xaricindədir. Lakin Abuzər müəllim öz gərgin əməyi və ağıllı fəaliyyəti ilə bu işlərin öhdəsindən gələ bilirdi. Bu illərdə Abuzər müəllim özünü ciddi nizam-intizam müdafiəçisi kimi göstərdi. Onun bu keyfiyyəti yaradıb rəhbərlik etdiyi fakültənin müəllim və tələbə heyətinə də tezliklə sirayət etdi. Fakültə bir neçə ilin ərzində formalaşaraq, universitet səviyyəsində qabaqcıllar cərgəsində dayandı. Tədrisin bütün göstəriciləri üzrə müvaf-

fəaliyyət fəizi sevindirici oldu. Fakültənin bütün fəaliyyətində Abuzər müəllimin dəst-xətti hiss olunduğu üçün artıq həm universitetdə, həm də universitetdən kənar «Abuzər müəllimin fakültəsi» ifadəsi işlənməyə başladı.

Fakültədə elmi kadr hazırlanması Abuzər müəllimi ən çox düşündürən məsələlərdən biri idi. O, gənc müəllimlərə, aspirantlara Azərbaycan kitabxanaşünaslığının ən vacib problemlərini araşdırıb, tədqiq etməyi tapşırırdı, bu işdə əsl istiqamətverici kimi fəaliyyət göstərirdi. hazırlanmış dissertasiyaların müdafiəsi üçün malik olduğu bütün imkanları sərf edirdi və bu gün də daha böyük səriştə ilə sərf etməkdədir.

1975-ci ildə doktorluq dissertasiyası müdafiə edən Abuzər müəllim həm Azərbaycanda, həm də keçmiş ittifaq miqyasında kitabxanaşünaslıq sahəsində tanınmış bir alim kimi sayılıb seçilməyə başladı. Özü ittifaqın bir neçə tanınmış aliminin namizədlik və doktorluq dissertasiyalarına opponentlik etməklə bərabər, həm də bu sahədə görkəmli rus alimlərinin diqqətini Azərbaycana yönəltməklə onların opponentliyi və müdafiə şurası üzvlüyü sayəsində öz yetişdirmələrinin elmi ad almalarına nail ola bildi.

Fakültənin həyatında Abuzər müəllimin ən çox diqqət yetirdiyi məsələlərdən biri də tələbələr üçün dərslük və dərslük vasitələrinin hazırlanmasıdır. O, özü isə bu sahədə xüsusi nümunə göstərir. 150-dən yuxarı elmi əsərin müəllifi olan Abuzər müəllim bu günlər respublikada kitabxanaçılıq təhsilinə qiymətli hədiyyə ola biləcək yeni bir kitab «Kitabxanaşünaslığa giriş» adlı iki hissədən ibarət dərslük çap etdirmişdir.

Abuzər müəllim həm elm və tədris sahəsində, həm də idarəçilik işində yüksək təşkilatçılıq qabiliyyətinə malik bir şəxsiyyətdir. Özünün çoxşaxəli fəaliyyəti sayəsində o, bir sıra fəxri və elmi adlara, titullara layiq görülmüşdür.

Bütün titullara və fəxri adlara nail olmaq baxımından Abuzər müəllim bu ixtisasın sahibləri cərgəsində həm sələfləri, həm də müasirləri arasında ilkdir. Azərbaycan kitab-

xanaşünasları sırasında ilk elmlər namizədi, ilk doktor, ilk professor, ilk kafedra müdiri, ilk dekan, ilk əməkdar mədəniyyət işçisi, ilk «N.Krupskaya medalı» alan, ilk «Şöhrət» ordenli, nəhayət, BMT yanında Beynəlxalq İnformasiyalaşdırma Akademiyasının ilk müxbir və ilk hoqqı üzvü məhz Abuzər müəllimdir.

Abuzər müəllim özünün bitməz-tükənməz enerjisini gənclik ruhu ilə fakültənin ümumi inkişafına, kadr hazırlığına, bütövlükdə respublikada kitabxanaşünaslığın təşəkkül tapmasına sərf edir.

Abuzər müəllim həyatda bütöv və ardıcıl adamdır. O, bütün fəaliyyətində məqsəd aydınlığına söykənərək, proqramlaşdırılmış istiqamət götürməyi bacarır. Ona görə də qarşısına qoyduğu bütün vəzifələrin öhdəsindən gələ bilir. Bu onun böyük potensial imkanından xəbər verir.

Əvvəldə deyildiyi kimi, gənclik dövründən öz taleyini kitabxanaçılıq ixtisasının taleyində görən Abuzər müəllim bu gün demək olar ki, hər iki taleyi müsbət həll edə bilmişdir. O, kitabxanaçılıq üzrə yetkin bir kollektivi ərəşəyə gətirib formalaşdırmaqla bərabər, həm də özünün xüsusi məktəbini yaratmışdır. Bunun müqabilində isə özü həm respublikamızda, həm də keçmiş ittifaqa daxil olan respublikalarda yaxşı kitabxanaşünas alim və təşkilatçı kimi tanınmışdır.

Abuzər müəllim 70 yaşının tamamlanmasını gözləyir. Onun tələbələri və dostları kimi mən də ona gələcəkdə özünün 100 yaşını böyük enerjili həyat eşqi ilə gözləməyi arzu edirəm.

